

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausunnonantajan lausunto

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

Metsäkeskus katsoo, että on perusteltua että Ruokavirasto jatkaa toimivaltaisena viranomaisena. Perusteltua on myös Tullin rooli on tulliviranomaisen. Suomen metsäkeskuksen rooli on lakiehdotuksen 13 § rajattu selkeästi metsälain ja hakkuiden lainmukaisuuden valvontaan, mikä on metsäkeskuksen perustehtäviä. Toisena tehtävänä on metsäkeskukselle on kirjattu rooli ruokaviraston valtuuttamana metsäkatoasetuksen tarkastusten tekijänä. Tämä tehtävä on sisältynyt myös voimassa olevaan puutavara-asetukseen, mutta sitä ei käytännössä ole hyödynnetty. Lakiehdotuksen mukaisesti on todennäköistä, että valtuuden käytölle voi ilmetä tarvetta, koska lain tehtäväkenttä ja kattavuus on aiempaa huomattavasti laajempi. Metsäkeskus toteaa, että mikäli metsäkeskukselle tulee tästä uusia valvontatehtäviä, niin niiden sen määrää ja sisältöä tulee arvioida osana metsäkeskuksen nykyistä tarkastusmääräystä. Käytännössä siis on arvioitava, kuinka paljon uusia tarkastustehtäviä on mahdollista nykyisten resurssien puitteissa metsäkeskukselle antaa. Lisäksi on huomattava, että uuden lainsäädännön valvontatehtävä vaatii aina uuden prosessin rakentamisen ja henkilöstön laaja-alaisen perehdyttämisen valvottavaan säädökseen. Valvontatehtävän lisäksi on siis varauduttava resursoimaan myös uuteen tehtävään valmistautuminen.

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

Lakiesityksen 9 § on määritetty metsäkatoasetuksen 16 artiklan vähimmäistarkastusprosentit eri riskitason maille. Artiklan 11 kohdan mukaisesti tarkastusten määrälliset tavoitteet on saavutettava erikseen kunkin asianomaisen hyödykkeen osalta. Metsäkeskus toteaa, että tarkastusmäärät voivat olla alahaisemminkin riskitasoilla melko suuria. Tarkastustoiminnan töiden ohjauksen ja resurssien tehokkaan käytön kannalta on ongelmallista, että tarkastusvuotta aloitettaessa ei todennäköisesti ole tietoa eri hyödykkeiden vuotuisia tuotanto- ja tai tuonti ja vientimääristä, eli vuoden lopullinen työmäärä kunkin hyödykkeen osalta voi olla hyvin erilainen, kuin mihin töiden suunnittelussa ja resurssoinnissa on varauduttu. Tällä on vaikutusta myös muuhun toimivaltaisissa viranomaisessa tehtävään tarkastustoiminnan suunnitteluun ja resurssointiin.

Perustellut huolenaiheet (14 §)

ei lausuttavaa

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

ei lausuttavaa

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

ei lausuttavaa

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

ei lausuttavaa

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

ei lausuttavaa

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Metsäkeskus pitää valitettavana, ettei komission ole saanut valmiiksi metsäkatoasetuksen tulkintaohjeita. Asetukseen sisältyvien velvoitteiden yksityiskohtaisesta sisällöstä ei ole lopullista tietoa, minkä vuoksi asetuksesta ja kansallisesta laista muodostuvaa kokonaisuutta toimijoille ja toimialalle vaikea arvioida.

DD-vakuutusten ja sen ympärille rakentuvan tietojärjestelmien ja rajapintojen kokonaisuuden rakentamisen ja ylläpidon kustannuksia on arvoitu toimijaryhmittäin. Komission puuttuvien määrittelyjen takia ei voida riittävällä tarkkuudella arvioida, millaisia muutoksia nykyisiin järjestelmiin, tietovarantoihin tulee tehdä lakiehdotuksen velvoitteiden täyttämiseksi. Epäselväksi jää myös metsänkäyttöilmoituksen käyttö osana DD-ilmoitusta, siihen mahdollisesti tarvittavat muutokset ja tietojen liikkuminen toimijoiden raportointiin sekä näistä muutoksista syntyvät kustannukset.

Lakiehdotuksessa on tuotu esiin, että ikimetsien määrittelyssä on epäjohtonmukaisuutta eri EU-säädösten ja -strategioiden välillä. Metsäkatosäädösten toimeenpanon toimeenpanossa olisi määritettävä selkeästi, että EUDR:n mukaiset ”ikimetsät” tarkoittavat bd-strategian ja komission ohjeen mukaisia luonnontilaisia metsiä (FAOn määritelmä). Lakiehdotuksessa on todettu, että ikimetsien kartoituksen ja tarkkojen määritelmien puuttuminen voi vaikuttaa puukauppaan ja metsänomistajien tilanteeseen. Määrittelyjen ja sijaintitietojen puuttuminen vaikuttaa myös lakien valvontaan ja erityisesti metsälain valvonnan automaattiprosessiin. Epäselvien määritelmien vuoksi on todennäköistä, että enemmän kohteita joudutaan käsittelemään hallinnossa manuaalisesti ja tämä lisää työtä metsäkeskuksessa. Metsäsektorin ja sen hallinnon näkökulmasta olisi selkeintä, että ikimetsistä saataisiin tuotettua sijaintitiedot ja että, kohteet saataisiin suojeltua BD-strategian tavoitteiden mukaisesti.

Muita huomioita

-

Rakemaa Anna
Suomen metsäkeskus - metsäjohtaja, johtajan sijainen